

Business

Da li kineski Lenovo prolazi na američkom tržištu?

Šest meseci otkako je kineski proizvođač kompjuterske opreme *Lenovo* preuzeo deo kompanije *IBM* i preselio svoje sedište u Njujork nedaleko do *IBM* kancelarija, otpočeo je svoju ekspanziju na američko tržište. *Lenovo* je krajem prošlog meseca lansirao novu liniju niskobudžetnih personalnih računara sa ciljem da privuče mala i srednja preduzeća. Ova taktika razlikuje se od stare *IBM* devize - okrenutost ka korporativnim klijentima. Iako je *Lenovo* vodeći proizvođač računara u Kini, neki analitičari smatraju da ova taktika neće proći na američkom tržištu.

Češki proizvođač eksploziva tuži Madonu. Šou biznis pop diva *Madona* mogla bi da se nađe na sudu zbog toga što je svoju novoosnovanu kompaniju nazvala *Semtex Girls*. Naime, *Semtex* je čuvena marka eksploziva koju proizvodi češka kompanija *Eksplodiv*. Vrednost marke *Semtex* se procenjuje na 4.5 miliona evra tako da rukovodstvo fabrike razmatra mogućnost da od *Madone* traži finansijsku odštetu jer nije dobila odobrenje da koristi to ime. Dok je ova vrsta plastičnog eksploziva poznata po tome što ga koriste teroristi za atentate, još uvek se ne zna koja je oblast delatnosti nove *Madonine* kompanije.

Prava čokolada. Časopis *Forbs* je objavio rejting listu najskupljih i najekskluzivnijih čokolada na svetu. Prva na listi je čokolada američkog proizvođača *Chocopologie by Knipschild*, čija je cena čak \$2 600 za pola kilograma. Švajcarska čokolada *Delafee* našla tek na trećem mestu. Proizvođači kvalitetne čokolade kažu da je danas sve manje pravih čokolada jer se u njihovoj proizvodnji koriste jeftini materijali i konzervansi.

Communications

Internet prevare. Internet konsultant *Greg Boser* napravio je softver koji kreira utisak da korisnici širom sveta u velikom broju posećuju određene sajtove. S obzirom na to da se zna da pretraživač *Google* usluge oglašivačima na Internetu naplaćuju "po kliku" odnosno po ulasku na sajt, ovakav program bi mogao skupo da košta sve internet oglašivače. Ali, gospodin *Boser* nije prevarant. On je napravio softver da bi ispitao mogućnosti i zaštitio interese svojih klijenata. "Niko o tome ne vodi računa, ali smatra se da "lažni posetioci sajtova" čine 20 odsto ukupnog internet saobraćaja. Na ovaj način ispitaćemo koliko svetski pretraživači zaista žele da zaštite oglašivače" – kaže *Greg Boser*.

Svetom vladaju porodične kompanije.

Američki *Institut za porodični biznis* je objavio da 35% od „*Forčune 500*“ predstavljaju porodične kompanije. Ovaj biznis je zaslužan za 50% rasta GDP, stvara 60% kapaciteta zapošljavanja i 78% svih novih zaposlenja. Neke od najvećih svetskih korporacija kao što su *Vol - Mart* ili *Ford Motor* su porodični kompanije. Uprava za mala preduzeća u SAD je u 2004. registrovala 581 000 novih preduzeća dok je 576 000 te godine zatvoreno. Od porodičnih biznisa samo jedno od tri preduzeća uspeva da preživi do druge generacije. *Rejmond Institut* za porodični biznis je izdao izveštaj koji ukazuje da je u poslednjih pet godina za 37% porastao broj porodičnih kompanija koje vode žene i da su takve firme više posvećene planiranju budućnosti i nasledjivanju, u njima su naslednici za 40% privrženiji firmi, imaju tendenciju veće finansijske konzervativnosti i manje se zadužuju od firmi koje vode muškarci. Profesor *Vilijem O'Hara* sa *Brajant koledža* je istraživao porodične firme u svetu koje postoje preko 200 godina i u knjizi „*Vekovi uspeha*“ i utvrdio da se ćerke bolje slažu sa svojim očevima nego oni sa sinovima, te da su slučajevi u kojima su porodice dopustile ženama da budu lideri tako i sačuvali porodični biznis.

Biometrijski pasoši uskoro neophodni.

Belgijske vlasti prve su počele prošle godine da izdaju biometrijske pasoše koje sadrže i otiske prstiju putnika. Ideja o biometrijskim pasošima sa ugrađenim čipovima razmatrala se još od 2002. kada su američki zakonodavci predložili da se oni do kraja 2004. uvedu u svim zemljama koje imaju *Visa Wiver* program. Međutim, rok se neprestano produžava i Evropska Unija želi da rok prolongira do oktobra 2005. Borci za zaštitu građanskih prava protive se uvođenju nove tehnologije koja bi svojim uvođenjem do 2015. godine kreirala bazu od preko milijardu ljudi, ali i omogućila vlastima da nagledaju globalno kretanje svakog pojedinca. Na američkim aerodromima svi putnici prolaze kroz proceduru skeniranja lica i uzimanja otisaka prstiju. U Velikoj Britaniji će polovinom sledeće godine biti uvedeni pasoši koji će imati mikročip ispunjen psihološkim podacima, elektronskom slikom i potpisom putnika.

Za važne odluke zadužena – podsvest.

Kada se suočavate s teškim odlukama kao što je kupovina automobila ili kuće, najbolje je da malo ostavite odluku po strani na kratko i dozvolite vašoj podsvesti da sama izabere pravu opciju. Prema najnovijim istraživanjima koje je objavio časopis *Science* podsvesne odluke, kada je reč o životnim pitanjima, donose bolja rešenja nego što to radi svest i razum. Svesne odluke su efikasnije kada odlučujemo o tome koji ćemo šampon kupiti nego kada je reč o drugim većim odlukama. Ispitanici koji su posle dobijanja glavnih informacija o automobilu koji su nameravali da kupe, dobili da reše slagalicu i na taj način skrenu misli sa glavne odluke, kasnije su bili mnogo zadovoljniji svojim izborom, od onih koji su odmah napravili izbor.

Arsenal promovira izraelski turizam.

Fudbalski klub *Arsenal* promovira Izrael kao destinaciju za odmor jer je od izraelskog ministarstva turizma dobio dvogodišnje sponzorstvo u vrednosti od 350 miliona funti. Ovo ministarstvo imaće mogućnost da koristi prostor za oglašavanje na novom stadionu *Arsenala*.

Kada stari simboli postanu besmisleni.

Džavne vlasti u Ajdahu, SAD, žele da preobrate imidž ovoga grada tako što će „slavni krompir“ posle 46 godina izbrisati sa vozačkih tablica u ovoj državi. Krompir je ranije bio simbol ove američke države, ali danas se njegova ekonomija prevashodno oslanja na nove tehnologije. Da je kompletna industrija u gradu preokrenuta svedoči i činjenica da Ajdaho više izvozi mleko nego krompir. Zbog ovog poteza vlasti, protestuju jedino iz *Udruženja uzgajivača krompira* koji se nisu nadali da će upravo „krompir država“ svoj simbol zgnječiti u pire.

BANKEXP0 i Bovan Consulting - Privatizacija banaka u regionu

BANKE U SRBIJI - Bankarski sistem u Srbiji težak 760 milijardi dinara što je 100 deo aktive Dojče banke.

Kada se postavlja pitanje privatizacije banaka postoje tri ključna pitanja: **Zbog čega je potrebna privatizacija? Zbog čega su nam potrebni stranci koji isisavaju našu krv kao vampiri? Zbog čega je Srbija toliko privlačna?** Ovo pitanje postavio je **Aleksandar Piker, član odbora Saveta stranih investitora** na veoma interesantnom Okruglom stolu „Privatizacija banaka u regionu“ koju je organizovala konsultantska kuća **Bovan Consulting** u okviru sajma BANKEXP0.

„Privatizacija je usledila zbog toga što se pokazalo da je država loš preduzimač, pogotovo u bankarskom sektoru. Zbog čega stranci? Odakle dolazi taj kapital, koje je nacionalnosti? Kapital nema nacionalnost. Sasvim je irelevantno odakle potiče banka. Zašto Srbija? Zbog toga što ovde postoji veliki potencijal bankarskog tržišta. Od 2004 do 2006. strane banke su uložile 800 miliona evra. Sky is the limit, ali i regulativa Narodne banke Srbije, naravno. Što se tiče poslovanja bankari su po primanima već u Evropskoj Uniji“ – istakao je **Piker**.

„Proces privatizacije banaka u Srbiji otpočeo je privatizacijom *Jubanke* što je bio glavni pokazatelj koliko su stranci zainteresovani. Prihod koji je država ostvarila u procesu privatizacije banaka je oko 300 miliona evra. U Rumuniji je najveća transakcija iznosila je skoro 4 milijarde evra kada je *Erste banka* kupila 70 odsto kapitala jedne od vodećih državnih banaka. Najveće bankarske grupacije koje su prisutne u našoj zemlji su iz Austrije, Italije i Grčke, a struktura vlasništva u bankama je veoma slična kao i drugim zemljama Jugoistočne Evrope“ - kaže **Vladislav Cvetković, privatizacioni savetnik u Agenciji za osiguranje depozita.**

Ako vidite švajcarskog bankara da skače kroz prozor, skočite i vi. Sigurno je neka zarada u pitanju.

Positivna strana privatizacije što je država profitirala, prilivom stranih investicija Srbija je ostvarila ugled u međunarodnim okvirima, a menadžment u bankama je dobio na kvalitetu. U bankarskom sektoru trenutno radi 26 000 ljudi. Loša strana je što se privatizacija odvija u uslovima restriktivne monetarne politike. Takođe, korporativno bankarstvo nije razvijeno – ocenjuje prof **dr. Dejan Erić, prodekan Bankarske akademije.**

„Srbija ima dugu bankarsku tradiciju saradnje sa stanim kapitalom. Još 1882. godine otvorena je prva strana banka sa austrijskim i francuskim kapitalom“ – naveo je **dr Predrag Kapor sa Megatrend univerziteta.**

Iskustvo u BiH – bankarski sektor najrazvijeniji

„Ciljevi privatizacije u BiH su bili konsolidacija bankarskog sektora. Trenutno na teritoriji BiH posluju 33 banke (bilo ih je 60) od kojih su 20 sa većinskim stranim kapitalom, dok je 6 banaka pod prinudnom upravom. Kada govorimo o efektima privatizacije ona je donela tržišne kriterijume poslovanja, razvoj bankarskog sistema kao i savremene metode upravljanja bankarskim rizicima. Kada se pogledaju kreditni plasmani, banke najviše veruju građanima jer su krediti najviše prema njima usmereni“ – rekao je **viceguverner Centralne banke BiH Ljubiša Vladušić.**

Crnogorska strategija – 100 odsto privatne banke

„Crna Gora se odlučila za strategiju u kome će 100 odsto bankarskog sektora biti u privatnom vlasništvu. Nadamo se da će taj cilj biti ostvaren do početka 2007 godine. Trenutno u Crnoj Gori posluje 9 banaka. 14 odsto njih je u državnom vlasništvu i 61 odsto u vlasništvu stranih investitora. Bankarski sektor se inače najdinamičnije i najbrže razvija. Učešće bankarske aktive u nacionalnom dohotku je 43 odsto“ – izjavio je **glavni ekonomista Centralne banke Crne Gore, dr Nikola Fabris.**

Privatizacija u Hrvatskoj nije ostvarila svoj cilj

„U Hrvatskoj posluju 33 banke – 13 stranih i 21 domaća banka. Ukupno 91 odsto aktive kontrolišu stranci. Jedina dobra privatizacija banke u Hrvatskoj je privatizacija *Riječke banke* jer nju smo dva puta uspeli prodati. Opasnost je kada te strane banke počnu više finansirati stanovništvo nego privredu. Kada pričate o privatizaciji banaka možete se hvaliti, ali mi smo prošli tu fazu, mi smo počeli plakati“ – kritičan je bio **prof. dr Silvije Orsag sa Ekonomskog fakulteta u Zagrebu.**

„Nailazimo na određene poteškoće kada savetujemo određene strane banke koje učestvuju u procesu privatizacije u Srbiji. Kao prvo, to je legalni sistem. Nekad se ne zna tačno ko su deoničari jer su drugačiji podaci u bankama od onih u *Centralnom registru*. Postoji izvesna nekonzistentnost u zakonu i ono što se pronalazi u praksi. Problematično je i regulisanje imovine koje banke nasleđuju kao i kvalitetna informacija koju je teško utvrditi“ – rekao je **Majkl Ahern predsednik Saveta stranih investitora i partner u PricewaterhouseCoopers.**

U sledećem broju prenosimo intervju sa učesnikom Okruglog stola, prof. dr Miroslavom Prokopijevićem.

Konsultantska kuća **Bovan Consulting** u okviru III Međunarodnog sajma bankarstva, opreme, usluga i osiguranja, **BANK EXPO** organizovala je i **Specijalistički seminar – „Tehnologija u službi bankarstva“** na kome su iskusni stručnjaci govorili na temu savremenih bankarskih sistema.

Lepo je da se novac „vrti“ na bankarskom tržištu. Još je lepše ako uspe da zavrti i neku proizvodnju. Jeste li vi na takvoj vrtešci?

Vaš Bovan tim

SEMINARI, KONFERENCIJE:

- 2. – 4. marta Sajam brendova, Beogradski sajam
- 14. mart – seminar „Re-imagine: Business excellence in a disruptive age“ - Tom Peters, Bukurešt, Rumunija, hotel Marriot, Grand Ballrom
- 18. april 2006. Okrugli sto „Reforma trgovinskog sudstva“, hotel Hyatt, organizacija: Economist Media Group u saradnji sa USAID projektom CCASA

Urednik: Ana B. Bovan
Zamenik urednika: Maja Vlahović
Za vas pišu i

M. Barać, M. Reić, S. Koprivica, I. Marković,
O. Vladušić, M. Bučković, A. Đukić, A. Nikolić

Bovan Consulting
BUSINESS & STRATEGY COUNSEL

Prijava i reklamiranje: bc.bilten@bovan.co.yu
Adresa redakcije: Francuska 55, 11000 Beograd, SCG
posetite **bovan.co.yu**
Fix +381 11 3036 133, 3036 134,
fax +381 11 3284 380